

"Varlığı ve vücudu zatındandır." ifadesini nasıl anlamalıyız, zat ve vücud aynı değil mi?

Cenâb-ı Hakk'ın; aynı, gayrı, ne aynı ne de gayrı, olmak üzere üç çeşit sıfatı vardır.

Aynı sıfatlar; Allah'ın tenzihi ve selbi sıfatlarına denir. Bunlar **Vücûd, Kıdem, Beka, Muhâlefetün lil-havâdis, Kıyâm Bi-nefsihî, Vahdâniyet**dir. Bu sıfatlar, Allah hakkında câiz olmayan mâna ve halleri, bertaraf ve selbetmek için, tedbir amaçlı konulmuş vasıflardır. Bu tenzihi sıfatlar, iş ve icraat yapmazlar, onun için Allah'ın Zât-ı Akdes'inin aynı kabul edilmişlerdir.

Yani bu sıfatlar, Allah'ın Zâtının aynıdır, başka bir mâna ve gayrılık ifâde etmezler. Mesela; **Vücûd** sıfatı, Allah'ın Zâtının varlığını ifâde eden bir sıfattır. Zıddı olan ademi, yani yokluğu bertaraf eder. **Kıdem**, başlangıçtan ve hudustan münezzehtir. Olmasını gösterir. **Bekâ ise**, sonu olmamayı ifâde eder. Bu sıfatlar mevcut ve fâil değildirler, bir kudret, bir irâde gibi varlıkları ve tasarrufları yoktur.

Varlık, vücut, Zat, bunların hepsi Allah'ın nefsi-Zatına ait tanımlamalardır. Bu yüzden müteradiftirler (eş anlamlı).

Gayri sıfatlar, Allah'ın fiili olan sıfatlarına denir. Bu fiili sıfatların miktarı ve sınırı yoktur. Bu fiili sıfatların çokluğu, Allah'ın kudret sıfatının muhtelif mevcudattaki, muhtelif tecelliyatından ibarettir.

Mesela; Allah'ın kudret sıfatı, bir çekirdeğin açılmasında tecelli ederken, **Fettâh** nâmını alıyor, bir canlının ölümünde **Mûmit** ismini alıyor, bir hayat bahşederken **Muhyî** ismini alıyor, canlılara rızık verirken **Rezzâk** nâmını alıyor ve hâkeza...

Bu sıfatlar, kâinat ve mahlûkatın yaratılması ile açığa ve meydana çıktıkları için, Ehl-i sünnet'e göre hâdistirler. Ama bu isimlerin arka cephesinde, asıl iş gören ve icra eden **kudret** sıfatı, ezeli ve ebedîdir. Onun için Allah, ezelde **Rezzâk, Muhyî, Fettâh** değildir, demek mânasız olur. Allah, ezelde **kudret** itibâri ile bu gibi fiili isimlere sahipti, ama tecelli ve yaratma ile bu isimler meydana çıktığı için, tesmiye olarak hâdis oluyorlar. Gayri ismini de bu mânadan dolayı alıyorlar, yani tesmiye noktasından alıyorlar.

Ne aynı ne de gayri olan sıfatlar ise; Allah'ın Zâtî ve Sübûtî olan sıfatlarına denir. Bunlar **Hayât, İlim, İrâde, Kudret, Tekvin, Sem, Basar** ve **Kelâm**'dir. Bu sıfatlar kâinatta iş ve icraat gören ve tasarruf ve tecellileri olan, hakîki ve etken sıfatlardır. Bu sıfatlar, selbi ve gayri sıfatlar gibi mâneviye ve tenzihi sıfatlar değildirler. Allah'ın Zâtından başka, mâna ve esasları olan, ama ondan da müstakîl

---

ve bağımsız olmayan sıfatlardır. Onun için ne ayn, ne gayr mânasını ifâde eden, Allah'ın Zât-ı Akdes'ine zâid ve Onunla kâim sıfatlar denilmiştir. Ne o, ne de onsuz olabilir anlamındadır.